

Watersla: van kleine naar grote plaag door klimaatopwarming?

Leonie Tijsma & Baudewijn Odé, FLORON

Watersla (*Pistia stratiotes*), ook wel mosselplant genoemd, is een tropische waterplant uit de aronskelkfamilie. De plant groeit in drijvende rozetten van lichtgroene, omgekeerd eironde bladeren met parallelle nerven. De bladeren danken hun drijfvermogen aan sponsachtig weefsel aan de voet van het blad. Het bladoppervlak is bedekt met een waterafstotende fluwelige beharing. De plant is 5 tot 20 cm groot.

De bloeiwijze bestaat uit een kleine groene bloeikolf die verstopt zit tussen de bladeren. Bloemen zijn in Nederland waargenomen, maar zaden (nog) niet. In Nederland vindt verspreiding in het zomerseizoen plaats door middel van vegetatieve vermeerdering. Nieuwe rozetten vormen zich vanuit uitlopers uit het wortelstelsel. Onder gunstige omstandigheden kan watersla in indrukwekkend korte tijd grote oppervlakten bedekken. Watersla groeit in zonnig tot beschaduwde, stilstaand of zwakstromend, voedselrijk water. Ze groeit in meren, rivierarmen, moerassen, kanalen en stadsgrachten. Watersla sterft af in water dat kouder is dan 10°C. Dat betekent dat de soort in Nederland in de herfst weer afsterft. In warmere streken is watersla een meerjarige plant. De zaden kunnen tegen temperaturen tot -5°C. Over het herkomstgebied verschillen de meningen, maar op dit moment komt watersla over de hele wereld voor in (sub)tropische en mediterrane gebieden. De soort duikt daarnaast steeds meer op in gebieden met een gematigd zee- en landklimaat.

Schade

Dichte matten van watersla kunnen het daglicht blokkeren, waardoor andere waterplanten niet meer kunnen groeien en er geen tot minder beweging in het water is. Hierdoor daalt het zuurstofgehalte en stijgen de gehalten aan voedingsstoffen (stikstof en fosfor). Vooral bij het afsterven van planten komen veel voedingsstoffen vrij. De negatieve gevolgen voor de flora en fauna en het ecosysteem zijn in potentie niet mals. Daarnaast kan de waterdoorstroming in drainagesystemen en watergangen belemmerd worden en ondervinden waterrecreanten hinder van de dikke matten.

Unielijst

Watersla staat sinds 2 augustus 2022 op de Unielijst. Dat betekent dat er een Europees verbod is op bezit, handel, kweek, transport en import van deze soort. Echter, er geldt tot augustus 2024 een overgangstermijn waarbinnen kwekers hun bestaande voorraden mogen verkopen. Terreineigenaren en natuurbeheerders hebben de plicht populaties van Unielijstsoorten te verwijderen, of als dat niet meer mogelijk is, verdere verspreiding te voorkomen.

Bestrijding

In Nederland wordt watersla zelden bestreden, omdat de soort 's winters afsterft. Mochten beheerders dit toch noodzakelijk vinden, dan kunnen de planten eenvoudig machinaal of handmatig verwijderd worden. Grote besmettingen kunnen het best via een transportband op een boot uit het water gevist worden.

Watersla kan in korte tijd grote oppervlakten bedekken, met alle gevolgen voor biodiversiteit en recreatie van dien. (Foto: Adrie van Heerden)

Nieuwe rozetten vormen zich vanuit uitlopers uit het wortelstelsel. (Foto: Adrie van Heerden)

Bij het nalopen van eventuele achtergebleven planten, of überhaupt bij kleine besmettingen, is het makkelijker deze handmatig vanaf de kant of een boot uit het water te halen. Preventie van dumping in de natuur is de belangrijkste manier om overlast van watersla te beperken. Afval uit vijver of aquarium moet in de groencontainer.

Introductie, vestiging en verspreiding in Nederland

Watersla is een veel verkochte sierplant die in veel tuinvijvers en aquaria pronkt. In Nederland zijn vindplaatsen vrijwel altijd te herleiden tot dumpingen van aquarium- of vijvermateriaal, waarna de plant zich in korte tijd vegetatief over grote oppervlakten kan vermeerderen. Indien mogelijk verspreidt watersla zich vervolgens stroomafwaarts met stromend water of meeliftend via een boot. De soort zou zich blijvend in Nederland kunnen vestigen als de watertemperatuur stijgt als gevolg van klimaatverandering of als de plant zaden produceert. In Duitsland zijn enkele blijvende populaties in thermisch vervuild water. De eerste waarneming van watersla in Nederland stamt uit 1973. Sindsdien wordt de soort in watergangen door heel Nederland gevonden, vooral in Noord- en Zuid-Holland [<https://www.verspreidingsatlas.nl/5269>].

Melden van waarnemingen

Het doorgeven van waarnemingen is onmisbaar bij het zicht houden op de verspreiding en de bestrijding van watersla. Heb je een populatie gevonden? Geef je melding dan door via de VERA-app of waarneming.nl. Voeg hierbij ook de abundantie (aantal planten of oppervlakte van de groeiplaats) en goede detail- en overzichtsfoto's toe, zodat terreinbeheerders op basis van voldoende informatie kunnen overwegen of zij tot bestrijding overgaan.

Alternatieven voor watersla

Benieuwd naar verantwoorde alternatieven voor watersla? Kijk eens op [tuinernietin.nl](https://www.tuinernietin.nl) en ontdek welke inheemse waterplanten net zo mooi in jouw vijver of aquarium kunnen pronken. [<https://www.verspreidingsatlas.nl/projecten/floron/tuin-er-niet-in/?search=watersla>]

Verder lezen

Factsheet watersla. Link: [klik hier](#)

